

نقش جنسیت در خودکارآمدی پژوهشی دانشجویان پرستاری

کیوان کمانگر^۳

آمنه نریمانی^۲
عظیم امیدوار^۴

*ابراهیم آریانی^۱

چکیده

زمینه و هدف: تحقیقات در زمینه‌ی بهداشت و سلامتی برای پیشرفت مراقبت‌های بهداشتی ضروری بوده و نقشی محوری در علوم پزشکی ایفا می‌نماید. از این‌رو مطالعه‌ی حاضر با هدف تعیین و مقایسه‌ی خودکارآمدی پژوهشی در دانشجویان دختر و پسر مقطع تحصیلات تکمیلی پرستاری انجام پذیرفت.

روش بررسی: پژوهش حاضر توصیفی و از نوع مقطعی است. جامعه‌ی آماری این پژوهش را دانشجویان تحصیلات تکمیلی پرستاری دانشگاه علوم پزشکی اردبیل در سال تحصیلی ۱۳۹۳-۱۳۹۲، تشکیل می‌داد. روش نمونه‌گیری از نوع تصادفی ساده بود. جهت گردآوری داده‌ها از پرسشنامه‌ی خودکارآمدی پژوهشی (RSE) که توسط Phillips & Russell ساخته شده است بهره گرفته شد. داده‌ها با استفاده از آزمون‌های آماری t دو گروهی مستقل و آنالیز واریانس دو عاملی در نرم‌افزار آماری SPSS نسخه ۲۰ تحلیل شد.

یافته‌ها: نتایج نشان داد دانشجویان دختر و پسر از نظر خودکارآمدی مهارت‌های نوشتن، تحقیق عملیاتی، کمی و رایانه‌ای، طراحی تحقیق و نمره‌ی کل خودکارآمدی پژوهشی بالاتر از میانگین معیار جامعه قرار دارند. بین دانشجویان دختر و پسر در خودکارآمدی مهارت‌های طراحی تحقیق، مهارت تحقیق عملیاتی، مهارت کمی و رایانه‌ای، مهارت‌های نوشتن و نمره‌ی کل خودکارآمدی پژوهشی تفاوت معنی دار وجود نداشت ($P > 0/05$). هم‌چنین نقش توأم جنسیت و علاقه به پژوهش در رابطه با خودکارآمدی پژوهشی معنی‌دار نبود ($F = 1/21, p = 0/27$) اما نقش جداگانه‌ی علاقه به انجام پژوهش در خودکارآمدی پژوهشی دانشجویان معنی‌دار بود ($F = 7/63, p = 0/006$).

نتیجه‌گیری کلی: توصیه می‌شود در پژوهش‌های بعدی رابطه‌ی خودکارآمدی پژوهشی با عواملی هم‌چون محیط آموزشی، انگیزه‌ی علمی و تولیدات پژوهشی مورد بررسی قرار گیرد.

کلید واژه‌ها: پژوهش، خودکارآمدی، دانشجویان پرستاری

تاریخ دریافت: ۹۳/۸/۲۱

تاریخ پذیرش: ۹۳/۱۱/۲۲

^۱ کارشناس ارشد تحقیقات آموزشی، گروه علوم تربیتی، دانشکده‌ی علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران (نویسنده‌ی مسئول).
تلفن تماس: ۰۹۱۹۸۲۴۱۷۰۴
Email: e.aryani.sh@gmail.com

^۲ کارشناس ارشد برنامه‌ریزی آموزشی، گروه علوم تربیتی، دانشکده‌ی علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه کردستان، سنندج، ایران.

^۳ کارشناس ارشد تحقیقات آموزشی، گروه علوم تربیتی، دانشکده‌ی علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.

^۴ کارشناس ارشد مدیریت آموزشی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات اردبیل، اردبیل، ایران.

مقدمه

نقش و اهمیت پژوهش در جهان امروز بر کسی پوشیده نیست و امروزه تمام پیشرفت‌ها و توسعه‌ی همه‌جانبه‌ی بخش‌های مختلف در سایه‌ی تحقیقات و پژوهش‌های علمی و متناسب با نیاز هر بخش به‌دست می‌آید.^(۱) پژوهش به‌ویژه تحقیقات دانشگاهی زیربنای بسیاری از کارهای علمی است و عامل مهمی در رسیدن به پیشرفت، توسعه و دستیابی به معرفت است. علاوه بر این تحقیق نقطه‌ی آغاز رسیدن به جاده‌ی توسعه‌ی علمی کشور است و می‌توان گفت بین پیشرفت بخش تحقیق و شتاب توسعه‌ی فراگیر و پایدار در هر کشور ارتباط برقرار است.^(۲،۳) پژوهش فرایند جست‌جوی ناشناخته‌ها و پی بردن به حقیقت آن‌هاست. پژوهشگر با جمع‌آوری اطلاعات و شواهد لازم درباره‌ی ابعاد موقعیت ناشناخته و تحلیل آن‌ها، تلاش می‌کند تا دانش و راه حل‌هایی درباره‌ی آن‌ها به‌دست آورد.^(۴) از نظر لغوی پژوهش به معنی جست‌جو کردن، تفحص کردن، تحقیق و بازجستن است؛ به‌عبارت دیگر پژوهش را می‌توان جریانی دانست که به هدف‌های توسعه‌ای انجام شده و نهایتاً به بهبود بخشیدن کیفیت زندگی انسان منجر شود.^(۵) پژوهش با جمع‌آوری، بررسی و تفسیر منظم داده‌ها، راهکاری جهت پاسخ به یک سؤال یا حل یک مشکل خاص می‌باشد.^(۶)

Cheetham اهمیت پژوهش را با توجه به ماریچ سه‌گانه‌ی **Watson** و **Krick** بیان می‌کند، این ماریچ به تحقیق، آموزش و دانش و انتقال تحقیق اشاره دارد. تحقیقات اولین لایه است که با تولید نظام‌دار از دانش جدید و توسعه‌ی ایده‌ها و با تکنیک‌های جدید ایجاد می‌شود. این فعالیت‌ها یادگیری فراگیر را شکل می‌دهد و یک سگویی هوش‌مند برای درگیر شدن در انتقال دانش است. لایه‌ی دوم، یادگیری و آموزش است که بدنه‌ی ایده‌ها را توضیح می‌دهد و توسط پژوهش‌های موجود شکل گرفته و منعکس‌کننده‌ی ماهیت موقت از دانش است. لایه‌ی نهایی، انتقال دانش است که شامل بسیاری از ابعاد تعامل بین دانشگاه و جامعه‌ی گسترده‌تر می‌باشد.

آنچه در انتقال دانش مهم جلوه می‌کند، نهادینه شدن فرهنگ پژوهش در قشر علمی جامعه است.^(۷) با توجه به گفته‌ی **Seymour** در خصوص اهمیت پژوهش مبنی بر این‌که اساس کیفیت خدمات، اجرای پژوهش است و بدون حمایت و علاقه به انجام دادن پژوهش بنیان تخصص فرو می‌ریزد،^(۸) بسیاری از محققان تلاش کرده‌اند تا عواملی که موجب افزایش علاقه‌مندی دانشجویان به اجرای پژوهش و تولیدات پژوهشی در دانشگاه‌ها می‌شوند را شناسایی کنند.^(۹) پژوهش‌های اخیر نشان داده است که چندین عامل در دنبال کردن و انجام دادن فعالیت‌های پژوهشی نقش داشته‌اند که از جمله‌ی آن‌ها می‌توان به محیط آموزشی-پژوهشی، متغیرهای شخصی و متغیرهای شناختی اجتماعی مانند خودکارآمدی پژوهشی (Research Self Efficacy) (RSE) و نتایج مورد انتظار پژوهشی (Research Outcome Expectation) اشاره کرد.^(۱۰) خودکارآمدی در پژوهش به برآورد افراد از توانایی‌ها و قابلیت‌های خودشان در انجام دادن وظایف مختلف پژوهشی گفته می‌شود.^(۱۱) به عبارتی دیگر خودکارآمدی به معنای تخمین افراد درباره‌ی مقدار توانایی‌شان برای انجام دادن فعالیت‌ها تعریف شده و اصلی‌ترین عامل مؤثر در انتخاب و تصمیم‌گیری شغلی بوده و موجب تسهیل دستیابی افراد به موفقیت می‌شود.^(۱۲) بر مبنای این تعریف اگر افراد احساس کنند که در انجام دادن برخی از فعالیت‌ها توانایی بیشتری دارند، به دنبال آن فعالیت خواهند رفت. خودکارآمدی پژوهشی که میزان اعتماد افراد به توانایی‌های خود برای تکمیل یک کار پژوهشی را نشان می‌دهد، موجب دنبال کردن حرفه‌های پژوهشی می‌شود.^(۱۳) و این مفهوم برای پیش‌بینی میزان علاقه‌مندی دانشجویان تحصیلات تکمیلی به انجام دادن پژوهش و میزان تولیدات پژوهشی آن‌ها در آینده و هم‌چنین، برای فهم این نکته که طرح‌های آموزشی تا چه حد بر افزایش علاقه‌مندی دانشجویان به اجرای پژوهش و تولیدات پژوهشی آن‌ها متمرکز است، مفید می‌باشد.^(۱۴)

نشان داد دانشجویان از اطمینان بالایی در زمینه‌ی مهارت‌های رایانه‌ای و آماری تحقیق و مهارت‌های نوشتاری و ارائه‌ی تحقیق برخوردارند. هم‌چنین نتایج ایشان حاکی از آن است که دانشجویان در مهارت‌های کاربرد اخلاق و رویه‌های تحقیق و مهارت‌های طراحی تحقیق از میزان خودکارآمدی پایین برخوردار بوده‌اند^(۲۰).

پژوهش‌ها حاکی از آن است که خودکارآمدی پژوهشی بالا عامل مهمی در اجرای موفقیت آمیز پژوهش در دانشجویان تحصیلات تکمیلی و دنبال کردن آن محسوب می‌شود^(۲۱) و سطح خودکارآمدی پژوهشی بالا به‌طور معناداری با دستاوردهای علمی قوی و سطح خودکارآمدی پژوهشی پایین با دستاوردهای علمی ضعیف در ارتباط است^(۱۱). از سوی دیگر دوره‌ی تحصیلات تکمیلی با توجه به همراه ساختن آموزش و پژوهش منبع مهمی در تولید دانش به منظور ارتقای رتبه‌ی علمی کشور در سطح جهان محسوب می‌شود و بنابراین، ارزیابی میزان ادراک دانشجویان از توانایی خود در انجام دادن پژوهش اهمیت انکار ناپذیری دارد^(۲۲). ارزیابی خودکارآمدی پژوهشی در دانشجویان تحصیلات تکمیلی که منبع غنی اجرای پژوهش در کشور محسوب می‌شوند، در شناسایی ضعف‌ها و مشکلات این دانشجویان در زمینه‌ی پژوهش نقش مهمی دارد. هم‌چنین این‌گونه بررسی‌ها به اعضای هیئت علمی در شناسایی میزان اعتماد دانشجویان‌شان به توانایی‌های خود در انجام دادن پژوهش کمک می‌کند و شناسایی نقاط قوت و ضعف آن‌ها را در اجرای پژوهش و هدایت آموزشی، پژوهشی و شغلی و نیز ارزیابی توانایی حرفه‌ای آن‌ها را تسهیل می‌کند^(۱۴). هم‌چنین، یکی از مهم‌ترین عوامل رشد و شکوفایی هر کشوری، توجه به امر تحقیق و پژوهش در آن کشور است. دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی سه وظیفه‌ی عمده دارند که عبارت است از تولید دانش، تربیت نیروی انسانی متخصص و عرضه‌ی خدمات تخصصی به جامعه. بخش بهداشت و درمان علاوه بر

محققان در تحقیقی بر روی دانشجویان رشته‌ی مددکاری اجتماعی و رشته‌ی آسیب‌شناسی گفتاری در ایالات متحده‌ی آمریکا دریافتند کسانی که در دوره‌ی تحصیل خود دوره‌های آموزشی و عملی پژوهش را می‌گذرانند، نسبت به کسانی که فقط دوره‌ی آموزشی را می‌گذرانند، میزان خودکارآمدی پژوهشی بیشتری دارند^(۸). در پژوهشی دیگر که درباره‌ی خودکارآمدی پژوهشی دانشجویان بالینی انجام شد نتایج حاکی از آن بود که زنان احساس خودکارآمدی کمتری در انجام دادن پژوهش نسبت به مردان دارند^(۱۵). Lev, Kolassab, Bakkan در بررسی نگرش مربیان و دانشجویان به خودکارآمدی پژوهشی دانشجویان دریافتند که مربیان بر این باورند که دانشجویان‌شان اعتماد بیشتری به توانایی خود برای انجام دادن کارهای پژوهشی دارند، در حالی که درک دانشجویان از توانایی خود کم بود^(۱۶). پژوهشگران زیادی در پژوهش‌های خود درباره‌ی نقش نظریه‌ی شناختی-اجتماعی در رفتار پژوهشی دانشجویان و اعضای هیئت علمی دریافته‌اند که خودکارآمدی پژوهشی و پیامدهای مورد انتظار پژوهشی با علاقه‌مندی پژوهشی و تولیدات پژوهشی در بین دانشجویان و اعضای هیئت علمی ارتباط دارد^(۱۷،۱۸). در پژوهشی دیگر که با هدف بررسی خودکارآمدی پژوهشی در میان دانشجویان کارشناسی ارشد روانشناسی و علوم تربیتی دانشگاه خوارزمی تهران انجام شد، نتایج نشان داد خودکارآمدی قابلیت‌های پژوهش عملی، نوشتن و طراحی پژوهش در میان دانشجویان بالاست؛ و خودکارآمدی مهارت‌های رایانه‌ای و کمی دانشجویان ضعیف است^(۱۹). نتایج تحقیق کارشکی و بهمن‌آبادی که در دانشگاه فردوسی مشهد انجام گرفت نشان داد دانشجویان در برخی مهارت‌ها هم‌چون نمره‌ی کل خودکارآمدی پژوهشی، انجام دادن وظایف اولیه‌ی پژوهشی و توانایی همکاری در پژوهش از توانایی متوسط و در مهارت‌های توانایی اجرای پژوهش و توانایی تحلیل و ارائه‌ی نتایج پژوهش از توانایی بالایی برخوردارند^(۱۵). شیربیگی در پژوهش خود

__ بین خودکارآمدی پژوهشی دانشجویان دختر و پسر تفاوت وجود دارد.

__ بین خودکارآمدی پژوهشی دانشجویان علاقه‌مند به انجام پژوهش و سایرین با توجه به جنسیت تفاوت وجود دارد.

روش بررسی

پژوهش حاضر توصیفی و از نوع مقطعی است. جامعه‌ی آماری این پژوهش را دانشجویان تحصیلات تکمیلی پرستاری دانشگاه علوم پزشکی اردبیل در سال تحصیلی ۱۳۹۳-۱۳۹۲، تشکیل می‌داد. روش نمونه‌گیری از نوع تصادفی ساده بود. برای این منظور با کسب مجوز انجام پژوهش از دانشگاه، لیست دانشجویان تحصیلات تکمیلی از اداره آموزش دانشکده‌ی پرستاری دریافت شد و با کد گذاری اسامی و انجام قرعه کشی، به نمونه‌گیری اقدام گردید. حجم نمونه با در نظر گرفتن خطای $\alpha = 0/05$ و مدل کرجسی- مورگان و هم‌چنین با توجه به تصادفی بودن روش نمونه‌گیری، قریب به ۱۷۰ نفر در نظر گرفته شد که از این تعداد، ۱۵۹ پرسشنامه به صورت کامل پاسخ داده شده و قابل تحلیل بود و ۱۱ پرسشنامه‌ی دیگر ناقص و مخدوش بودند که جهت جلوگیری از هر نوع خطا از تحلیل خارج شدند. جهت گردآوری داده‌ها از پرسشنامه‌ی خودکارآمدی پژوهشی (Phillips & Russell) بهره‌گرفته شد. این مقیاس دارای ۳۳ سؤال و چهار خرده‌مقیاس می‌باشد که شامل: مهارت‌های طراحی پژوهش (۸ سؤال)، مهارت‌های پژوهش عملیاتی (۸ سؤال)، مهارت‌های رایانه‌ای و کمی (۸ سؤال) و مهارت‌های نوشتن (۹ سؤال) می‌باشد. نحوه‌ی نمره‌گذاری این مقیاس به این صورت است که به هر سؤال نمره‌ای بین صفر تا ۹ تعلق می‌گیرد که صفر نشان دهنده‌ی اعتقاد به عدم توانایی و عدد ۹ نشان دهنده‌ی اعتقاد به توانایی کامل در انجام محتوای آن‌گویه است. این ابزار توسط کارشکی و بهمن‌آبادی طی پژوهشی در بین دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه فردوسی

ارایه‌ی خدمات بهداشتی- درمانی و نیز آموزش پزشکی، وظیفه‌ی انجام تحقیقات کاربردی را به منظور تعیین اولویت‌ها و نیازهای بهداشتی- درمانی، در جهت افزایش بهره‌وری و در نهایت بهبود سلامتی بر عهده دارند. بدیهی است که ارتقا و پیشرفت دانش، مرهون بررسی تولیدات پژوهشی دانشگاه‌ها و یافتن معضلات موجود است، تا راه را برای رشد فعالیت‌های پژوهشی در سال‌های آتی روشن سازد^(۱۵). صاحب‌نظران مهم‌ترین موانع انجام پژوهش‌های دانشگاهی در کشورهای در حال توسعه را مشکلات مالی، ضعف در توزیع منابع و کمبود دستیاران پژوهشی آموزش دیده ذکر نموده‌اند^(۳۳،۲۴). علاوه بر این پایین بودن سطح انگیزه برای انجام پژوهش، بوروکراسی‌های زائد اداری^(۲۵،۲۶) و کمبود وقت نیز از دیگر موانع پژوهشی دانشجویان ارزیابی شده است^(۲۷،۲۸). در کنار این مشکلات و چالش‌ها، هدف‌مند نبودن تحقیقات و عدم تناسب بین پژوهش‌های انجام شده با انتظارات و نیازهای واقعی جامعه و نیز عدم بهره‌گیری از نتایج تحقیقات توسط مدیران و تصمیم‌گیران جامعه، تأثیر پژوهش را در توسعه‌ی آموزشی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جامعه کم‌رنگ نموده است^(۲۹)؛ بنابراین تربیت نیروی انسانی محقق، ایجاد فرهنگ و زیرساخت‌های علمی تحقیق، فراهم‌سازی ابزار تحقیق و نیز توجه ویژه به افزایش میزان سرمایه‌گذاری پژوهشی خالی از اهمیت نیست.

با توجه به موارد مذکور پژوهش حاضر با هدف مقایسه- خودکارآمدی پژوهشی به عنوان یکی از شاخص‌های مهم در انجام تحقیقات، در بین دانشجویان دختر و پسر مقطع تحصیلات تکمیلی پرستاری دانشگاه علوم پزشکی اردبیل انجام شد تا در نهایت با بررسی وضعیت خودکارآمدی پژوهشی دانشجویان، مشخص گردد آیا بین دانشجویان دختر و پسر در این زمینه تفاوتی وجود دارد یا نه؟ و آیا بین دانشجویان علاقه‌مند به پژوهش و سایرین در خودکارآمدی پژوهشی تفاوت وجود دارد یا نه؟ در این راستا فرضیات زیر مطرح و بررسی گردید؛

میانگین معیار (میانگین فرضی) هر مؤلفه، کمترین امتیاز ممکن با بیشترین امتیاز ممکن از مجموع سؤالات آن مؤلفه با هم جمع و بر دو تقسیم گردید. براین اساس میانگین معیار مؤلفه‌ی مهارت‌های طراحی پژوهش (۳۶)، مهارت‌های پژوهش عملیاتی (۳۶)، مهارت‌های رایانه‌ای و کمی (۳۶)، مهارت‌های نوشتن (۴۰/۵) و میانگین معیار کل پرسشنامه (۱۴۸/۵) در نظر گرفته شد.

یافته‌ها

از تعداد ۱۵۹ پرسشنامه‌ی به‌دست آمده ۹۰ مورد (۵۶/۶ درصد) توسط دانشجویان مذکر و ۶۹ مورد (۴۳/۴ درصد) توسط دانشجویان مؤنث تکمیل شده بود. هم‌چنین از ۱۵۹ دانشجو که در ترم‌های تحصیلی مختلف قرار داشتند ۷۵ نفر (۴۷/۲ درصد) اظهار داشتند که به انجام کارهای تحقیقی علاقه‌مند می‌باشند و ۸۴ نفر (۵۲/۸) نفر اظهار کردند که علاقه‌ای به انجام کارهای تحقیقی ندارند. برای مقایسه‌ی خودکارآمدی پژوهشی دانشجویان با توجه به هدف پژوهش، فرضیه‌ی اول پژوهش مبنی بر این‌که «بین خودکارآمدی پژوهشی دانشجویان دختر و پسر تفاوت وجود دارد»، مورد آزمون قرار گرفت.

با توجه به مقایسه‌ی بودن نوع فرضیه و داشتن دو گروه مستقل و هم‌چنین نرمال بودن توزیع متغیر خودکارآمدی پژوهشی دانشجویان، برای بررسی این فرضیه از آزمون t دو گروهی مستقل استفاده شد. میانگین دانشجویان دختر و پسر در خودکارآمدی پژوهشی و مؤلفه‌های آن در جدول ۱ آمده است.

مشهد هنجاریابی شده است و چهار خرده‌مقیاس مذکور با استفاده از تحلیل عاملی استخراج گردیده و ۰/۶۵ از واریانس خودکارآمدی پژوهشی را تبیین می‌کنند. در مطالعه‌ی ایشان روایی محتوایی و روایی سازه‌ی ابزار مذکور با نظر اساتید صاحب‌نظر و انجام تحلیل عاملی تأیید گردیده است. هم‌چنین پایایی ابزار ۰/۹۷ در ضریب آلفای کرونباخ به دست آمده است^(۱۵). در مطالعه‌ی حاضر نیز روایی محتوایی و صوری ابزار توسط چند تن از اساتید گروه‌های روانشناسی و علوم تربیتی بررسی و مورد تأیید قرار گرفت. پایایی کل پرسشنامه که بر روی ۲۵ نفر از دانشجویان انجام گرفت، در ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۵ و پایایی مؤلفه‌ی مهارت‌های طراحی تحقیق (۰/۸۶ α)، مؤلفه‌ی مهارت‌های تحقیق عملیاتی (۰/۶۶ α)، مؤلفه‌ی مهارت‌های کمی و رایانه‌ای (۰/۸۳ α) و مؤلفه‌ی مهارت‌های نوشتن (۰/۹۲ α) به دست آمد. پس از اطمینان از روایی و پایایی ابزار و کسب اجازه از طراحان ابزار که آن را هنجاریابی نموده‌اند و هم‌چنین ملاحظات اخلاقی از جمله اخذ رضایت از شرکت‌کنندگان جهت شرکت در تحقیق، محرمانه ماندن اسامی افراد، ر در دسترس بودن محقق جهت پاسخگویی به سؤالات و کسب مجوز اجرای پژوهش از دانشگاه علوم پزشکی به توزیع پرسشنامه در بین دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشکده‌ی پرستاری اقدام گردید. داده‌های به‌دست آمده در نرم افزار آماری SPSS نسخه ۲۰ وارد شد و قبل از اقدام به تجزیه و تحلیل، نرمال بودن توزیع داده‌ها بررسی گردید و سپس با استفاده از آزمون‌های آماری t دو گروهی مستقل و آنالیز واریانس دو عاملی تجزیه و تحلیل شدند. لازم به ذکر است که برای تعیین

جدول شماره ۱: توزیع فراوانی نمره‌ی خودکارآمدی پژوهشی دانشجویان بر حسب جنسیت و به طور کلی

متغیر	دانشجویان پسر			دانشجویان دختر			T	درجه‌ی آزادی	معنی‌داری
	تعداد	میانگین	انحراف معیار	تعداد	میانگین	انحراف معیار			
مهارت‌های طراحی تحقیق	۹۰	۴۳/۱۰	۱۵/۲۵	۶۹	۴۱/۹۱	۱۲/۹۸	۰/۵۱۸	۱۵۷	۰/۶۰
مهارت‌های عملیاتی	۹۰	۴۶/۸۴	۱۲/۲۰	۶۹	۴۹/۹۵	۷/۶۵	-۱/۹۶	۱۵۱/۵۷	۰/۰۵۱
مهارت‌های کمی و رایانه‌ای	۹۰	۳۹/۸۷	۱۳/۶۵	۶۹	۴۱/۹۱	۱۳/۳۹	-۰/۹۳	۱۵۷	۰/۳۴
مهارت‌های نوشتن خودکارآمدی پژوهشی	۹۰	۵۲/۶۰	۱۸/۲۹	۶۹	۵۴/۰۴	۱۶/۴۸	-۰/۵۲	۱۵۲/۸۶	۰/۶۰
	۹۰	۱۸۲/۴۲	۵۵/۹۱	۶۹	۱۸۷/۸۲	۴۲/۹۴	-۰/۶۸	۱۵۶/۹۹	۰/۴۹

طبق جدول ۱، ملاحظه می‌شود که میانگین نمره‌ی کل خودکارآمدی دانشجویان دختر با ۱۸۷/۸۲ بیش‌تر از میانگین نمره‌ی کل خودکارآمدی پژوهشی دانشجویان پسر با ۱۸۲/۴۲ می‌باشد. هم‌چنین دانشجویان پسر و دانشجویان دختر در تمامی مهارت‌های طراحی تحقیق، تحقیق عملیاتی، مهارت کمی و رایانه‌ای، مهارت نوشتن و نمره‌ی کل خودکارآمدی پژوهشی بالاتر از میانگین معیار (میانگین فرضی) قرار دارند. علاوه بر این دانشجویان دختر در مهارت‌های تحقیق عملیاتی، مهارت‌های کمی و رایانه‌ای و مهارت‌های نوشتن تحقیق میانگین بالاتری نسبت به پسران دارند و دانشجویان پسر نیز در مهارت‌های طراحی تحقیق میانگین بالاتری از دختران دارا می‌باشند. اما این اختلاف میانگین‌ها ناچیز است و همان‌طور که مشاهده می‌شود، بین دانشجویان دختر و پسر در خودکارآمدی پژوهشی به‌صورت کلی و در مؤلفه‌های طراحی تحقیق، مهارت تحقیق عملیاتی،

مهارت‌های کمی و رایانه‌ای و مهارت نوشتن از لحاظ آماری تفاوت معنی‌دار وجود ندارد ($p > 0/05$). فرضیه‌ی دیگری که در پژوهش حاضر مورد بررسی قرار گرفت عبارت بود از: «بین خودکارآمدی پژوهشی دانشجویان علاقه‌مند به انجام پژوهش و سایرین در تعامل برحسب جنسیت تفاوت وجود دارد». به‌دلیل این‌که فرضیه‌ی مذکور تفاوت را بررسی می‌کند و به بررسی نقش دو متغیر جنسیت (مذکر، مؤنث) و علاقه‌مندی به انجام پژوهش (علاقه به انجام امور پژوهشی، عدم علاقه به انجام امور پژوهشی) در رابطه با متغیر وابسته‌ی خودکارآمدی پژوهشی که دارای توزیع نرمال است می‌پردازد؛ جهت تحلیل استنباطی آن از آزمون آنالیز واریانس دو عاملی بهره‌گیری شد. در جدول شماره ۲ اطلاعات توصیفی داده‌ها (میانگین و انحراف استاندارد) آمده است.

جدول شماره ۲: توصیف خودکارآمدی پژوهشی دانشجویان علاقه‌مند به انجام پژوهش و سایرین بر حسب جنسیت

جنسیت	علاقه‌مند به انجام پژوهش	میانگین خودکارآمدی	انحراف استاندارد	فراوانی (درصد)
بله	۱۷۷/۱۰	۶۲/۲۱	۵۷ (۶۳)	
خیر	۱۹۱/۶۰	۴۲/۲۳	۳۳ (۳۷)	
بله	۱۶۲/۸۸	۴۵/۹۱	۱۸ (۲۶)	
خیر	۱۹۶/۶۲	۳۸/۵۷	۵۱ (۷۴)	

طبق جدول شماره ۲ ملاحظه می‌گردد که میانگین دانشجویان پسر که علاقه‌مند به انجام پژوهش هستند (۱۷۷/۱۰) در متغیر خودکارآمدی پژوهشی بیشتر از دختران علاقه‌مند به پژوهش است (۱۶۲/۸۸). نکته‌ی قابل تأمل در این زمینه این‌که هم میانگین دانشجویان پسر و هم میانگین دانشجویان دختر که به انجام پژوهش علاقه‌ای ندارند در خودکارآمدی پژوهشی بیشتر از افرادی است که به انجام پژوهش علاقه دارند.

با توجه به نتایج آزمون Leven جهت سنجش برابری واریانس‌های خطای متغیر وابسته، مبنی بر این‌که سطح خطای آماری F بزرگ‌تر از ۰/۰۵ بوده ($p > 0/05$) و بنابراین واریانس خطای این متغیر در بین هر دو جنسیت (مذکر و مؤنث) و افراد علاقه‌مند به انجام پژوهش و سایرین با هم برابر بوده است و از این حیث تفاوتی بین آن‌ها وجود نداشت؛ به انجام تحلیل نهایی پرداخته شد.

جدول شماره ۳: نقش جنسیت و علاقه به انجام پژوهش در رابطه با خودکارآمدی پژوهشی دانشجویان

معنی‌داری	F	MS	درجه آزادی	متغیر وابسته	منبع
۰/۵۹	۰/۲۷	۶۸۷/۲۲	۱	خودکارآمدی پژوهشی	جنسیت
۰/۰۰۶	۷/۶۳	۱۸۹۱۷/۴۰	۱	خودکارآمدی پژوهشی	علاقه به انجام امور پژوهشی
۰/۲۷	۱/۲۱	۳۰۰۸/۶۲	۱	خودکارآمدی پژوهشی	جنسیت × علاقه به انجام امور پژوهشی
		۲۴۷۸/۱۷	۱۵۵	خودکارآمدی پژوهشی	خطا

بحث و نتیجه‌گیری

مطالعه‌ی حاضر با هدف ارزیابی خودکارآمدی پژوهشی در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اردبیل انجام پذیرفت. نتایج نشان داد که میانگین دانشجویان پسر و دختر در مؤلفه‌های چهارگانه‌ی خودکارآمدی پژوهشی (طراحی تحقیق، تحقیق عملیاتی، مهارت کمی و رایانه‌ای، مهارت نوشتن) و نمره‌ی کل خودکارآمدی پژوهشی بالاتر از میانگین معیار (میانگین فرضی) است. این یافته با نتایج تحقیق انجام شده توسط روشنیان رامین و آقازاده مبنی بر این‌که خودکارآمدی قابلیت‌های پژوهشی طراحی پژوهش در میان دانشجویان بالاست^(۱۹)، با یافته‌ی تحقیق کارشکی و بهمن‌آبادی مبنی بر این‌که دانشجویان در برخی مهارت‌ها هم‌چون نمره‌ی کل خودکارآمدی پژوهشی، انجام دادن وظایف اولیه‌ی پژوهشی و توانایی همکاری در پژوهش از توانایی متوسط و در مهارت‌های توانایی اجرای پژوهش و توانایی تحلیل و ارائه‌ی نتایج پژوهش از توانایی بالایی برخوردارند^(۱۵)، با یافته‌ی شیربیگی که نشان داد دانشجویان از اطمینان بالایی در

طبق آن‌چه در جدول شماره ۳ آمده، مشاهده می‌گردد که نقش جداگانه‌ی متغیر جنسیت در رابطه با متغیر خودکارآمدی پژوهشی ($F(1,155)=0/27, p > 0/05$) معنی‌دار نیست؛ یعنی به لحاظ آماری، میانگین نمره‌ی خودکارآمدی پژوهشی در بین دانشجویان دختر و پسر با هم تفاوت معنی‌دار ندارد. نقش جداگانه‌ی متغیر علاقه‌مندی به انجام امور تحقیقی در رابطه با خودکارآمدی پژوهشی ($F(1,155)=7/63, p < 0/05$) معنی‌دار است؛ یعنی به لحاظ آماری، میانگین نمره‌ی خودکارآمدی پژوهشی دانشجویانی که علاقه به انجام امور پژوهشی دارند و دانشجویانی که علاقه به انجام امور پژوهشی ندارند، با هم تفاوت معنی‌دار دارد. هم‌چنین نقش توأم جنسیت و علاقه‌مندی به انجام امور پژوهش در خودکارآمدی پژوهشی ($F(1,155)=1/21, p > 0/05$) معنی‌دار نمی‌باشد به بیانی دیگر بین خودکارآمدی پژوهشی تمامی دانشجویان (دانشجویان علاقه‌مند به انجام تحقیق و سایرین) در رابطه با جنسیت، تفاوت وجود ندارد.

نسبت به مردان دارند ناهم‌خوان است^(۱۵). به نظر می‌رسد ناهم‌خوانی مذکور ناشی از عواملی هم‌چون تفاوت در جامعه‌های آماری و متفاوت بودن برنامه‌های درسی موجود در دانشگاه‌های کشور ایران با دیگر کشورها و فاصله‌ی زمانی زیاد بین انجام تحقیق حاضر با تحقیق یاد شده باشد.

طی تجزیه و تحلیل فرضیه‌ی دوم مبنی بر این‌که بین خودکارآمدی پژوهشی دانشجویان علاقه‌مند به انجام پژوهش و سایرین در رابطه با جنسیت تفاوت وجود دارد، نتایج نشان داد که تأثیر جداگانه‌ی متغیر جنسیت بر متغیر خودکارآمدی پژوهشی معنی‌دار نیست؛ یعنی به لحاظ آماری، میانگین نمره‌ی خودکارآمدی پژوهشی در بین دانشجویان دختر و پسر با هم تفاوت معنی‌دار ندارد. این یافته با نتایج تحقیق **Bekken** و همکاران (به نقل از کارشکی، بهمن آبادی، ۲۰۱۳) مبنی بر این‌که زنان احساس خودکارآمدی کمتری در انجام دادن پژوهش نسبت به مردان دارند ناهم‌خوان است^(۱۵).

تأثیر جداگانه‌ی متغیر علاقه‌مندی به انجام امور تحقیقی بر خودکارآمدی پژوهشی معنی‌دار است؛ یعنی به لحاظ آماری، میانگین نمره‌ی خودکارآمدی پژوهشی دانشجویانی که علاقه به انجام امور پژوهشی دارند و دانشجویانی که علاقه به انجام امور پژوهشی ندارند، با هم تفاوت معنی‌دار دارند. این یافته با نتیجه‌ی مطالعه‌ی پژوهشگرانی هم‌چون **Kahn** و **Bieschke** که در پژوهش‌های خود درباره‌ی نقش نظریه‌ی شناختی-اجتماعی در رفتار پژوهشی دانشجویان و اعضای هیئت علمی دریافته‌اند که خودکارآمدی پژوهشی و پیامدهای مورد انتظار پژوهشی با علاقه‌مندی پژوهشی و تولیدات پژوهشی در بین دانشجویان و اعضای هیئت علمی رابطه دارد^(۱۷،۱۸)، هم‌خوان است. با توجه به نقش متغیرهای شخصی بر گرایش به انجام تحقیق و دنبال کردن فعالیت‌ها در این راستا، هم‌خوانی مذکور منطقی به نظر می‌رسد.

زمینه‌ی مهارت‌های رایانه‌ای و آماری تحقیق و مهارت‌های نوشتاری و ارائه‌ی تحقیق برخوردارند^(۲۰)؛ هم‌سو و هم‌خوان است. با توجه به حاکم بودن شرایط تقریباً یکسان بر دانشگاه‌های کشور و ارائه شدن دروس مشترک مانند روش تحقیق و آمار، هم‌خوانی‌های مشاهده شده منطقی به نظر می‌رسد. علاوه بر این یافته‌ی حاضر با یافته‌ی شیربگی مبنی بر این‌که دانشجویان در مهارت‌های طراحی تحقیق از میزان خودکارآمدی پایین برخوردارند^(۲۰)، و همچنین با نتایج پژوهش **Lev, Kolassab, Bakkan** مبنی بر این‌که اطمینان دانشجویان از توانایی خود در مهارت‌های پژوهشی پایین است^(۱۶) ناهم‌خوان است. به نظر می‌رسد ناهم‌خوانی مذکور ناشی از تفاوت جامعه‌ی آماری و تفاوت در روش نمونه‌گیری پژوهش حاضر با پژوهش‌های یاد شده باشد.

اگرچه میانگین خودکارآمدی پژوهشی دانشجویان پسر تاحدی پایین‌تر از میانگین خودکارآمدی پژوهشی دانشجویان دختر قرار دارد، اما این اختلاف ناچیز است و از نظر آماری معنی‌دار نیست. بنابراین از این نظر در شرایطی تقریباً یکسان قرار دارند. این یافته با نتایج تحقیق **Bekken** و همکاران (به نقل از کارشکی، بهمن آبادی، ۲۰۱۳) مبنی بر این‌که زنان احساس خودکارآمدی کمتری در انجام دادن پژوهش نسبت به مردان دارند، ناهم‌خوان است^(۱۵). به نظر می‌رسد ناهم‌خوانی مذکور ناشی از تفاوت در جامعه‌های آماری و متفاوت بودن برنامه‌های درسی موجود در دانشگاه‌های کشور ایران با دیگر کشورها باشد.

نتیجه‌ی نهایی تحلیل استنباطی آزمون *t* دو گروهی مستقل نشان داد که بین دانشجویان دختر و پسر در مهارت‌های طراحی تحقیق، مهارت تحقیق عملیاتی، مهارت کمی و رایانه‌ای، مهارت‌های نوشتن و نمره‌ی کل خودکارآمدی پژوهشی تفاوت معنی‌دار وجود ندارد. این یافته با نتایج تحقیق **Bekken** و همکاران (به نقل از کارشکی، بهمن آبادی، ۲۰۱۳) مبنی بر این‌که زنان احساس خودکارآمدی کمتری در انجام دادن پژوهش

پژوهشی بین دانشجویان علاقه‌مند به انجام پژوهش و سایرین در تعامل با جنسیت‌شان مشاهده نگردید. محدودیت پژوهش حاضر آن بود که فقط در دانشکده‌ی پرستاری اجرا شد و بنابراین قابل تعمیم به جامعه‌ی کل دانشجویان در رشته‌ها و دانشکده‌های دیگر نیست؛ لذا پیشنهاد می‌شود برای دستیابی به نتایج دقیق‌تر در زمینه‌ی سازه‌ی خودکارآمدی پژوهشی، تحقیقات آتی با اجرای این پرسشنامه بر روی دانشجویان تحصیلات تکمیلی رشته‌های دیگر، رابطه‌ی خودکارآمدی پژوهشی با عواملی هم‌چون محیط آموزشی، انگیزه‌ی علمی و تولیدات پژوهشی مورد توجه قرار گیرد. هم‌چنین با توجه به نقش علاقه‌مندی به انجام پژوهش در خودکارآمدی پژوهشی لازم است در برنامه‌ی آموزشی دانشگاه به دلیل اهمیت قابلیت‌ها و مهارت‌های پژوهشی، دوره‌های آموزشی در زمینه‌ی چگونگی اجرای پژوهش در نظر گرفته شود تا دانشجویان تحصیلات تکمیلی پرستاری علاقه و توانایی بیشتری برای انجام پژوهش کسب نمایند. علاوه بر این ضروری می‌نماید در دانشگاه‌ها مباحث مرتبط با آموزش مبتنی بر پژوهش پر رنگ‌تر شود و برنامه‌ریزی‌های بنیادی در این زمینه برای افزایش خودکارآمدی و قابلیت پژوهشی دانشجویان تحصیلات تکمیلی صورت گیرد.

تقدیر و تشکر

در پایان از تمامی دانشجویان دانشکده‌ی پرستاری و مسئولین دانشگاه علوم پزشکی اردبیل که با حمایت و همکاری‌های لازم در اجرا و پاسخ دادن به پرسشنامه‌ها امکان انجام این تحقیق را فراهم نمودند، تشکر و قدردانی می‌نماییم.

هم‌چنین نقش توأم جنسیت و علاقه‌مندی به انجام امور پژوهش در خودکارآمدی پژوهشی معنی‌دار نمی‌باشد. به بیانی دیگر بین خودکارآمدی پژوهشی تمامی دانشجویان (دانشجویان علاقه‌مند به انجام تحقیق و سایرین) بر حسب جنسیت، تفاوت وجود ندارد. یافته‌ی حاضر با نظر Bard, Bieschke, Herbert, Eberz مبنی بر این‌که چندین عامل در دنبال کردن و انجام دادن فعالیت‌های پژوهشی نقش داشته‌اند که از جمله‌ی آن‌ها می‌توان به محیط آموزشی-پژوهشی، متغیرهای شخصی و متغیرهای شناختی اجتماعی اشاره کرد^(۱۰)، ناهم‌خوان است. به نظر می‌رسد این ناهم‌خوانی ناشی از تفاوت در جامعه‌ی آماری و نیز متفاوت بودن سیاست‌های پژوهشی موجود در دانشگاه‌های ایران با دیگر کشورها و هم‌چنین متفاوت بودن برنامه‌های درسی سیستم‌های دانشگاهی داخل با خارج که تحقیق در آن‌ها انجام پذیرفته است، باشد.

به‌طور خلاصه می‌توان گفت نظر به این‌که یکی از مهم‌ترین وظایف مؤسسات آموزشی رسالت تحقیقات است و انجام آن نیاز به بازنگری و تحلیل وسیع و عمیق بر روی عوامل تأثیرگذار بر این امر از جمله خودکارآمدی پژوهشی دانشجویان دارد، پژوهش حاضر انجام پذیرفت و نتایج نشان داد که دانشجویان پسر و دختر در اطمینان از توانایی‌های خود در انجام پژوهش در وضعیت بهتری نسبت به میانگین معیار قرار دارند اما تفاوت معنی‌داری بین مؤلفه‌های مختلف خودکارآمدی پژوهشی در بین دانشجویان مذکر و مؤنث ندارد. هم‌چنین علاقه‌مندی به انجام پژوهش در خودکارآمدی پژوهشی نقش دارد؛ با این وجود تفاوت معنی‌داری در متغیر خودکارآمدی

فهرست منابع

1. Afshari M, Mohammadzadeh Ghasr A. [Study Challenges of Researching Culture in Iran. Management of Research and Technology Conference]. Tehran, Research Institute of Science Policy, Technology and Industry. 2012; 226-35. Available at: www.CIVILICA.com. Persian.
2. Ali Beigi A H. [Analyses of Research productivity in faculty members (Case Study: Razi University)]. *Research and Planning in Higher Education* 2008; 46: 145-55. Available at: www.journal.irphe.ir. Persian.
3. TeimoriAsfichi A. [Research & Survey in Iran]. *IJ Social Sciences (Fasleh Neo)*. 2010; 5 (16): 16-8. Persian.
4. Benz CR, Newman I. Mixed methods research: Exploring the interactive continuum: SIU Press; 2008.205-7.
5. O'Keeffe F, Ganesan V, King J, Murphy T. Quality-of-life and psychosocial outcome following childhood arterial ischaemic stroke. *Brain injury*. 2012;26(9):1072-83.
6. Burton H, Walters L. Access to Medicare-funded annual comprehensive health assessments for rural people with intellectual disability. *Rural Remote Health*. 2013;13:2278.
7. Cheetham A. Growing a research culture. University of Western Sydney, Address. 2007. P:1-7.
8. Unrau YA, Beck AR. Increasing research self-efficacy among students in professional academic programs. *Innovative Higher Education*. 2004;28(3):187-204.
9. Bieschke KJ. Factor structure of the research outcome expectations scale. *J Career Assess*. 2000;8(3):303-13.
10. Bard CC, Bieschke KJ, Herbert JT, Eberz AB. Predicting research interest among rehabilitation counseling students and faculty. *Rehabil Couns Bull*. 2000;44(1):48-55.
11. Hemmings B, Kay R. Research self-efficacy, publication output, and early career development. *Int J Educ Manag*. 2010;24(7):562-74.
12. O'Brien KM, Heppner MJ, Flores LY, Bikos LH. The Career Counseling Self-Efficiency Scale: Instrument development and training applications. *J Couns Psychol*. 1997;44(1):20-31.
13. Mullikin EA, Bakken LL, Betz NE. Assessing research self-efficacy in physician-scientists: the clinical research appraisal inventory. *J Career Assess*. 2007;15(3):367-87.
14. Forester M, Kahn JH, Hesson-McInnis MS. Factor structures of three measures of research self-efficacy. *J Career Assess*. 2004;12(1):3-16.
15. Karashki H, Bahman Abadi S. [Assessment components and factor structure of research self-efficacy in graduate student]. *J Research and Planning in Higher Education* 2013; 2 (consecutive 68): 91-114. Available at: www.journal.irphe.ir Persian.
16. Lev EL, Kolassa J, Bakken LL. Faculty mentors' and students' perceptions of students' research self-efficacy. *Nurse Educ Today*. 2010;30(2):169-74.
17. Kahn JH. Predicting the scholarly activity of counseling psychology students: A refinement and extension. *J Couns Psychol*. 2001;48(3):344-54.
18. Bieschke KJ. Research self-efficacy beliefs and research outcome expectations: Implications for developing scientifically minded psychologists. *J Career Assess*. 2006;14(1):77-91.
19. Ramin MR, Aghazadeh M. [Research self-efficacy in the psychology and educational sciences graduate students]. *Research in Curriculum Planning*. 2014;10(9):147-55. Persian
20. Shirbegi N. [Survey of student's attitude in research and its relationship with self-efficacy belief in research]. *Training and Learning Researches*, Shahed University. 2011;18(1):67-80. Persian
21. Baltes B, Hoffman-Kipp P, Lynn L, Weltzer-Ward L. Students' research self-efficacy during online doctoral research courses. *CIER*. 2010;3(3):51-8.
22. Faely S, Pezeshkirad GR, Chizari M. [The Survey Of Effective Factors On Students' contribution In Research Activities And Scientific Production]. *J Research and Planning in Higher Education*. 2007;12 (4):93-106. Persian.
23. Burgoyne LN, O'Flynn S, Boylan GB. Undergraduate medical research: the student perspective. *Medical education online*. 2010;15.: 26-29.
24. Khan H, Khawaja MR, Waheed A, Rauf MA, Fatmi Z. Knowledge and attitudes about health research amongst a group of Pakistani medical students. *BMC Med Educ*. 2006;6(1):54.

25. Siemens DR, Punnen S, Wong J, Kanji N. A survey on the attitudes towards research in medical school. *BMC Med Education*. 2010;10(1):1-4.
26. Amin TT, Kaliyadan F, Al Qattan EA, Al Majed MH, Al Khanjaf HS, Mirza M. Knowledge, attitudes and barriers related to participation of medical students in research in three Arab Universities. *Educ Med J*. 2012;4:(1)7.
27. Changizi ashtyani S, Shamsi M. [Comparison of barriers to research activities form the point of view of normal and talented students at Arak University of Medical Sciences]. *Educational Research in Medical Sciences Journal*. 2012;1(1):26-31.Persian
28. Carrion M, Woods P, Norman I. Barriers to research utilisation among forensic mental health nurses. *Int J Nurs Stud*. 2004;41(6):613-9.
29. Anbari Z, Jadidi RA. [Comparing of Barriers to Research Activities among Students of Arak University of Medical Sciences, and Appropriate Strategies for Student Research Management]. *Iranian Journal of Medical Education*. 2013;13(5):435-48. Persian.

The Role of Gender in Research Self-efficacy of Nursing Students

¹Aryani E*.,MS.

²Narimani A.,MS.

³Kamangar K.,MS.

⁴Omidvar A.,MS.

Abstract

Background & Aim: Research in the field of health is essential for the development of health care and plays a central role in medical sciences. Accordingly this study was undertaken to determine research self-efficacy of female and male nursing students in higher education.

Material & Methods: It was a descriptive, cross sectional study. The research population was nursing students of higher education in Ardabil University of Medical Sciences in academic year of 2013-2014. Simple random sampling was used to recruit the students. Data was collected by Phillips & Russell Research Self Efficacy (RSE) questionnaire and analyzed by Independent- sample t -test and Two- way ANOVA using SPSS-PC (v.20).

Results: The results showed that the male and female students were situated upper than the standard average in terms of self-efficacy of writing skills, practical research skills, quantitative and computer skills, research design skills and total research self- efficacy. There was no significant difference between male and female students in terms of self-efficacy of design skills, self-efficacy of practical research skills, self-efficacy of quantitative and computer skills, self-efficacy of writing skills, and total research self-efficacy ($p > 0.05$). No significant relationship was found between the interaction of gender and interest in research, and research self-efficacy ($F = 1/21, P = 0/27$). However, the singular role of interest in research and research self-efficacy was significant ($F = 7/63, P = 0/006$).

Conclusions: Future research is recommended to be undertaken to study the relationship between research self-efficacy and factors such as educational environment, scientific motivation and research products.

Keywords: Research, Self-efficacy, Nursing Students

Received: 12 Nov 2014

Accepted: 11 Feb 2015

---

¹ Master of Educational Research, Faculty of Education Sciences & Psychology, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran. (*Corresponding author). Tel: +98 09198241704 Email: e.aryani.sh@gmail.com

² Master of Educational Curriculum, Faculty of Education Sciences & Psychology, University of kordestan, Sanandaj, Iran.

³ Master of Educational Research, Faculty of Education Sciences & Psychology, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran.

⁴ Master of Educational Management, Azad University, Ardabil, Iran.